# OPT skripta do kapsv

### Kapitola 2 (Maticová algebra)

- Pravá/levá inverze nemusí existovat nebo nemusí být jediná, je-li matice čtvercová a má jednu z nich, pak má i druhou a jsou si rovny.
- Pravá inverze existuje  $\iff$   $\mathbf{A} \in \mathbf{R}^{m \times n}$  má nezávislé řádky (rng  $\mathbf{A} = \mathbf{R}^m$ )
- Levá inverze existuje  $\iff$   $\mathbf{A} \in \mathbf{R}^{m \times n}$  má nezávislé sloupce (null  $\mathbf{A} = \{0\}$ )
- $(AB)^{-1} = B^{-1}A^{-1}, (\alpha A)^{-1} = \alpha^{-1}A^{-1}, (A^{\mathsf{T}})^{-1} = (A^{-1})^{\mathsf{T}} = A^{-\mathsf{T}}$
- det  $\mathbf{A} = \sum_{\sigma} \operatorname{sgn} \sigma \prod_{i=1}^{n} a_{i\sigma(i)}$
- $\det(\mathbf{A}\mathbf{B}) = (\det \mathbf{A})(\det \mathbf{B}), \det \mathbf{A} = \det \mathbf{A}^\mathsf{T}, \det \mathbf{A} = 0 \iff \mathbf{A}$  je singulární
- Gaussova eliminace soustavy  $\mathbf{A}\mathbf{x} = \mathbf{b}$ : řádkové úpravy zachovají null A, rng A, sloupcové úpravy zachovají rng A, null A.

# Kapitola 3 (Linearita)

- ullet báze podprostoru X je LN množina vektorů generující X
- Věty: 1) Z každé množiny vektorů lze vybrat bázi lin. obalu.
- 2) Každou LN množinu vektorů podprostoru lze doplnit na jeho bázi. 3) Každý lin. podprostor má (alespoň jednu) bázi a každá jeho báze má stejný počet vektorů.
- X, Y množiny: $X \subseteq Y \to \dim X \le \dim Y, X \subseteq Y \land \dim X = \dim Y \to X = Y$
- rng  $\mathbf{A} = {\mathbf{A} \mathbf{x} \mid \mathbf{x} \in \mathbb{R}^m}$ , null  $\mathbf{A} = {\mathbf{x} \in \mathbb{R}^n \mid \mathbf{A} \mathbf{x} = \mathbf{0}}$  (obojí pro  $\mathbf{A} \in \mathbb{R}^{m \times n}$ )
- TFAE pro matici  $\mathbf{A} \in \mathbb{R}^{m \times n}$ :  $\mathbf{A}\mathbf{A}^{\intercal} \in \mathbb{R}^{m \times m}$  je regulární;  $\operatorname{rng} \mathbf{A} = \mathbb{R}^m$ ;  $\mathbf{A} \mathbf{x} = \mathbf{y}$  má řešení  $\forall \mathbf{y}$ ;  $\operatorname{rank} \mathbf{A} = m$ ; řádky  $\mathbf{A}$  nezávislé; zobr.  $\mathbf{f}(\mathbf{x}) = \mathbf{A}\mathbf{x}$  je surjektivní, tj.  $\mathbf{f}(\mathbb{R}^n) = \mathbb{R}^m$ ; **A** má pravou inverzi
- TFAE: null  $A = \{0\}$ ; Ax=0 má jediné řešení x=0; rank A = n; sloupce Ajsou LN; A má levou inverzi; A T A je regulární
- rng AB ⊂ rng A (rovnost, pokud jsou řádky B lineárně nezávislé)
- null AB D null B (rovnost, pokud jsou sloupce A lineárně nezávislé)
- Věta (rozklad podle hodnosti): Pro každou matici  $\mathbf{A} \in \mathbb{R}^{m \times n}$  hodnosti rexistují  $\mathbf{B} \in \mathbb{R}^{m \times n}$ ,  $\mathbf{C} \in \mathbb{R}^{r \times n}$  t.ž.  $\mathbf{A} = \mathbf{BC}$
- $\operatorname{rank} \tilde{\mathbf{A}} = \operatorname{rank} \mathbf{A}^{\mathsf{T}}$
- Věta (o dimenzích): Pro matici  $\mathbf{A} \in \mathbb{R}^{m \times n}$  platí: dim rng  $\mathbf{A}$  + dim null  $\mathbf{A} = n$
- Je-li X lineární podprostor  $\mathbb{R}^n$  a  $\mathbf{x} \in \mathbb{R}^n$ , pak  $X + \mathbf{x}$  je afinní podprostor  $\mathbb{R}^n$ . Je-li A afinní podprostor  $\mathbb{R}^n$  a  $\mathbf{x} \in A$ , pak  $A - \mathbf{x}$  je lineární podprostor  $\mathbb{R}^n$ . Je-li A afinní podprostor  $\mathbb{R}^n$  a  $\mathbf{x}, \mathbf{y} \in A$ , pak  $A - \mathbf{x} = A - \mathbf{y}$ .
- Množina  $A\subseteq \mathbb{R}^n$  je afinní podprostor  $\iff$  je množinou řešení nějaké lin. soustavy, tj. existují  $\mathbf{A}$ ,  $\mathbf{b}$  t.ž.  $A=\{\mathbf{x}\in \mathbb{R}^n\mid \mathbf{A}\mathbf{x}=\mathbf{b}\}$
- Pro body  $\mathbf{x_1}, \dots \mathbf{x_n} \in \mathbb{R}^n$  TFAE: žádný bod není roven aff. komb. ostatních; vektory  $\{x_i - x_1\}$  jsou LN; homogenní vektory s těmito  $x_i$  jsou LN

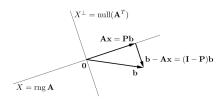
### Kapitola 4 (Ortogonalita)

- Skalární součin:  $\mathbf{x}^{\mathsf{T}}\mathbf{y} = \sum x_i y_i$ , Úhel mezi  $\mathbf{x}$  a  $\mathbf{y}$  je  $\cos \phi = \frac{\mathbf{x}^{\mathsf{T}}\mathbf{y}}{\|\mathbf{x}\| \|\mathbf{y}\|}$
- CSB-nerovnost sk. součinu:  $(\mathbf{x}^{\mathsf{T}}\mathbf{y})^2 \leq (\mathbf{x}^{\mathsf{T}}\mathbf{x})(\mathbf{y}^{\mathsf{T}}\mathbf{y})$
- Euklidovská norma:  $\|\mathbf{x}\| = \sqrt{\mathbf{x}^{\mathsf{T}}\mathbf{x}}$ .
- Ortogonální vektory:  $\mathbf{x} \perp \mathbf{y} \Leftrightarrow \mathbf{x}^{\mathsf{T}} \mathbf{y} = 0$ ,  $\mathbf{y}$  je ortogonální na množinu X, iff  $\mathbf{x} \perp \mathbf{y} \ \forall \mathbf{x} \in X$  (stačí, je-li kolmý na bázové vektory X)
- Ortogonální prostory:  $X \perp Y$ , je-li  $\mathbf{x} \perp \mathbf{y} \ \forall \mathbf{x} \in X, \ \forall \mathbf{y} \in Y$ , dále platí  $X \perp Y \Rightarrow X \cap Y = \{0\}$
- Ortogonální doplněk:  $X^{\perp} = \{ \mathbf{y} \mid \mathbf{y} \perp X \}.$
- Platí  $\forall X, Y \in \mathbb{R}^n$ : 1) dim X + dim  $X^{\perp}$  = n, 2)  $(X^{\perp})^{\perp}$  = X3)  $X \perp Y \wedge \dim X + \dim Y = n \Rightarrow Y = X^{\perp}$ .
- $\forall \mathbf{A} \text{ plati: 1) } (\operatorname{rng} \mathbf{A})^{\perp} = \operatorname{null}(\mathbf{A}^{\mathsf{T}}), 2) \ (\operatorname{null} \mathbf{A})^{\perp} = \operatorname{rng}(\mathbf{A}^{\mathsf{T}}).$
- Mn. vektorů:  $\{\mathbf{u}_1, ... \mathbf{u}_n\}$  je ortonormální, iff  $\mathbf{u}_i$  je normalizovaný a  $\mathbf{u}_i^{\mathsf{T}} \mathbf{u}_j = \delta_{ij}$ .  $\mathbf{u}_i$  ortonormální a  $\mathbf{x} = \sum \alpha_i \mathbf{u}_i$ , pak  $\alpha_i = \mathbf{u}_i^{\mathsf{T}} \mathbf{x}$ .
- Matice s ortonormálními sloupci:  $\mathbf{U}^{\mathsf{T}}\mathbf{U} = \mathbf{I}$ . Čtvercová  $\mathbf{U}$  je ortogonální a platí pro ní navíc  $\mathbf{U}^{\mathsf{T}} = \mathbf{U}^{-1}$ ,  $\mathbf{U}\mathbf{U}^{\mathsf{T}} = \mathbf{I}$ .
- Matice s ortonormálními sloupci zachovává skalární součin a normu  $f(\mathbf{x})^{\mathsf{T}} f(\mathbf{y}) = (\mathbf{U}\mathbf{x})^{\mathsf{T}} (\mathbf{U}\mathbf{y}) = \mathbf{x}^{\mathsf{T}} \mathbf{U}^{\mathsf{T}} \mathbf{U}\mathbf{y} = \mathbf{x}^{\mathsf{T}} \mathbf{y}$
- (Isometrie):  $\|\mathbf{f}(\mathbf{x})\| = \|\mathbf{U}\mathbf{x}\| = \|\mathbf{x}\|$  (viz výše)
- QR rozklad:  $\mathbf{A} = \mathbf{Q}\mathbf{R}$ ,  $\mathbf{Q} \in \mathbb{R}^{m \times m}$  ortogonální  $\mathbf{R} \in \mathbb{R}^{m \times n}$  horní
- Redukovaný QR: Q stejné rozměry jak A, R čtvercová (v plném je jsou typicky poslední řádky R nulové, tak ty (a to s čím se násobí), můžeme
- Ortogonální projekce: Pokud  $\mathbf{U}^{\mathsf{T}}\mathbf{U} = \mathbf{I}$  tak projekce na rng  $\mathbf{U} : \mathbf{x} = \mathbf{U}\mathbf{U}^{\mathsf{T}}\mathbf{z}$ . Matice  $\mathbf{P} = \mathbf{U}\mathbf{U}^{\mathsf{T}}$  je ortogonální projektor na rng  $\mathbf{U}$ .  $\mathbf{P}^2 = \mathbf{P} = \mathbf{P}^{\mathsf{T}}$ . Platí  $\operatorname{rng} \mathbf{P} = X$ ,  $\operatorname{null} \mathbf{P} = X^{\perp}$ . Ort. projektor na  $\operatorname{rng}(\mathbf{U})^{\perp} = (\mathbf{I} - \mathbf{P})\mathbf{z}$ .

- $\bullet\,$ pro ortogonální matici platí  $\det \mathbf{U}=1$  (rotace) nebo  $\det \mathbf{U}=-1$  (reflexe)
- Vzdálenost bodu **z** od lin. podp.  $X^{\perp} : \|\mathbf{U}\mathbf{U}^{\mathsf{T}}\mathbf{z}\| = \|\mathbf{U}^{\mathsf{T}}z\|, (\operatorname{rng}\mathbf{U} = X)$
- Vzdálenost bodu z od aff. podprostoru  $A = \{ \mathbf{x} \in \mathbb{R}^m \mid \mathbf{U}^\mathsf{T} \mathbf{x} = b \} = \{ \mathbf{x} \in \mathbb{R}^m \mid \mathbf{U}^\mathsf{T} (\mathbf{x} - \mathbf{x}_0 = 0) \} = X^\perp + \mathbf{x}_0$  $\mathbf{U}^{\mathsf{T}}\mathbf{x} = \mathbf{b} : \|\mathbf{U}^{\mathsf{T}}\mathbf{z} - \mathbf{b}\|.$
- vzdálenost bodu **z** od nadroviny  $\mathbf{a}^\mathsf{T} \mathbf{x} = \mathbf{b}$  je  $\frac{|\mathbf{a}^\mathsf{T} \mathbf{z} \mathbf{b}|}{\|\mathbf{a}\|}$

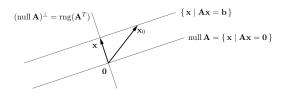
### Kapitola 5 (Nehomogenní lin. soustavy)

- $\forall \mathbf{A} \text{ plati } 1) \operatorname{rng}(\mathbf{A}^{\mathsf{T}} \mathbf{A}) = \operatorname{rng}(\mathbf{A}^{\mathsf{T}}), 2) \operatorname{null}(\mathbf{A}^{\mathsf{T}} \mathbf{A}) = \operatorname{null}(\mathbf{A}).$
- $\bullet \rightarrow \operatorname{rank}(\mathbf{A}\mathbf{A}^{\mathsf{T}}) = \operatorname{rank}\mathbf{A} = \operatorname{rank}(\mathbf{A}^{\mathsf{T}}\mathbf{A}) = \operatorname{rank}\mathbf{A}^{\mathsf{T}}$
- Platí 1) A<sup>T</sup>A regulární iff A LN sloupce, 2) AA<sup>T</sup> regulární, iff A LN řádky.



Obrázek 1: Nejmenší čtverce

- Metoda nejmenších čtverců: hledáme  $\min_x \|\mathbf{A}\mathbf{x} \mathbf{b}\|^2$ . Pak platí  $\mathbf{A}^{\mathsf{T}} \mathbf{A} \mathbf{x}^* = \mathbf{A}^{\mathsf{T}} \mathbf{b}$ . Z toho  $\mathbf{x}^* = \mathbf{A}^{\mathsf{+}} \mathbf{b}$ , kde  $\mathbf{A}^{\mathsf{+}} = (\mathbf{A}^{\mathsf{T}} \mathbf{A})^{-1} \mathbf{A}^{\mathsf{T}}$ , pokud  $\mathbf{A}^{\mathsf{T}} \mathbf{A}$ regulární, jinak více řešení x (affiní podprostor)
- Ortogonální projekce: Když  $\mathbf{x}$  řeší norm. rovnici, pak  $\mathbf{A}\mathbf{x} = \mathbf{Pb}, \mathbf{P} = \mathbf{AA}^+$ je projektor na rng A. Reduk. QR rozkladem: po dosazení  $\mathbf{A} := \mathbf{Q}\mathbf{R}, \mathbf{x} = \mathbf{R}^{-1}\mathbf{Q}^{\mathsf{T}}\mathbf{b}. \mathbf{R}$  regulární pro A LN sloupce.
- Lin. regrese:  $\min_{\theta} \sum_{i} (y_i f(x_i, \theta))^2$ , pro  $f \vee \theta$  lineární,  $\|\mathbf{y} \mathbf{A}\theta\|$ .
- Vícekrit. nejmenší čtverce (nezáporná kombinace více kritérií):  $\| \left[ \sqrt{\mu_i} (\mathbf{A}_i \mathbf{x} - \mathbf{b}_i) \right] \|^2 = \| \left[ \sqrt{\mu_i} \mathbf{A}_i \right] \mathbf{x} - \left[ \sqrt{\mu_i} \mathbf{b}_i \right] \|^2 = \| \mathbf{A}' \mathbf{x} = \mathbf{b}' \|^2.$ Řešení  $\mathbf{A}\mathbf{x} = \mathbf{b}$  pro malé  $\mathbf{x}$  je  $\mathbf{x} = \mathbf{A}_{\mu}^{+}\mathbf{b}$ ,  $\mathbf{A}_{\mu}^{+} = (\mathbf{A}^{\mathsf{T}}\mathbf{A} + \mu\mathbf{I})^{-1}\mathbf{A}^{\mathsf{T}}$ .



Obrázek 2: Neimenší norma

 •  $NEJMENŠÍ\ NORMA$ : Řešení s nejmenší normou pro nedourčenou soustavu  $\mathbf{A}\mathbf{x} = \mathbf{b}$ : min{ $\|\mathbf{x}\|^2 | \mathbf{x} \in \mathbb{R}^n$ ,  $\mathbf{A}\mathbf{x} = \mathbf{b}$ }, pak pro  $\mathbf{x}^*$  platí  $\mathbf{x}^* = \mathbf{A}^{\mathsf{T}} \mathbf{b} = \mathbf{A}^{\mathsf{T}} (\mathbf{A} \mathbf{A}^{\mathsf{T}})^{-1} \mathbf{b}$ , tentokrát  $\mathbf{A} \mathbf{A}^{\mathsf{T}}$  regulární, jinak více řešení x (affiní podprostor)

### Kapitola 6 (Spektrální rozklad a kvadratická forma)

- polynom je homogenní, pokud jsou všechny monomy stejného stupně
- $\mathbf{A} \in \mathbb{R}^{n \times n}$ ,  $\mathbf{A}\mathbf{v} = \mathbf{v}\lambda$ ,  $\mathbf{A}\mathbf{V} = \mathbf{V}\Lambda$
- ullet Pokud  ${f V}$  je reg. (tj.  ${f A}$  má n LN vlastních vek.), je invertovatelná a platí  $A = V\Lambda V^{-1}$
- $V\check{E}TA$ : Nechť  $\mathbf{A} \in \mathbb{R}^{n \times n}$  pak FSAE:  $\mathbf{A}$  je symetrická  $\iff \forall$  vl. čísla  $\mathbf{A}$  jsou reálná a A má n vlastních vektorů které jsou po dvojicích ortogonální.  $D\mathring{U}SLEDEK$ : Pro každou sym.  $\mathbf{A} = \mathbf{V}\Lambda\mathbf{V}^{\mathsf{T}} = \lambda_1\mathbf{v}_1\mathbf{v}_1^{\mathsf{T}} + ... + \lambda_n\mathbf{v}_n\mathbf{v}_n^{\mathsf{T}}$  lze zvolit V ortogonální. rank  $A = \operatorname{rank} \Lambda$
- SYMETRIZACE:  $\mathbf{A} = \frac{1}{2}(\mathbf{A} + \mathbf{A}^{\mathsf{T}})$
- Definitnost kvadratické formy: Čtvercovou matici nazýváme: - P[N]SD když pro každé  $\mathbf{x}$  platí  $\mathbf{x}^{\mathsf{T}} \mathbf{A} \mathbf{x} \geq 0$   $[\mathbf{x}^{\mathsf{T}} \mathbf{A} \mathbf{x} \leq 0]$
- P[N]D když pro každé  $x \neq 0$  platí  $x^TAx > 0$   $[x^TAx < 0]$
- INDEF když exist. $\mathbf{x}$  a  $\mathbf{y}$  tak, že  $\mathbf{x}^{\intercal} \mathbf{A} \mathbf{x} > 0$  a  $\mathbf{y}^{\intercal} \mathbf{A} \mathbf{y} < 0$ ]
- VĚTA: Symetrická matice je

- PD, právě když všechny vůdčí hlavní minory jsou kladné. PSD, právě když všechny hlavní minory jsou nezáporné.
- DIAG. KVADR. FORMY:  $f(\mathbf{x}) = \mathbf{x}^{\mathsf{T}} \mathbf{A} \mathbf{x} = \mathbf{x}^{\mathsf{T}} \mathbf{V} \mathbf{\Lambda} \mathbf{V}^{\mathsf{T}} \mathbf{x} = \mathbf{y}^{\mathsf{T}} \mathbf{\Lambda} \mathbf{y}$
- VĚTA: Symetrická matice je
- P[N]SĎ ⇔ ∀ vl.č. nezáporná [nekladná]
- P[N]D ⇔ ∀ vl.č. kladná [záporná]
- INDEF ⇐⇒ aspoň jedno kladné a jedno záporné.
- KVADRATICKA FUNKCE:  $f(\mathbf{x}) = \mathbf{x}^{\mathsf{T}} \mathbf{A} \mathbf{x} + \mathbf{b}^{\mathsf{T}} \mathbf{x} + c$
- DOPLNĚNÍ NA ČTVEREC:  $f(\mathbf{x}) = (\mathbf{x} \mathbf{x}_0)^{\mathsf{T}} \mathbf{A} (\mathbf{x} \mathbf{x}_0) y_0$ .  $TRIK: \mathbf{b} = -2\mathbf{A}\mathbf{x}_0, \ c = \mathbf{x}_0^\mathsf{T}\mathbf{A}\mathbf{x}_0 + y_0$  (vtip pro zoufalé studenty při testu: "Víte, jak si utírá zadek kouzelník? Trikem!" (A teď běž zase počítat...))
- KVADRIKA je nultá vrstevnice kvadratické funkce, tedy  $\{\mathbf{x} \in \mathbb{R}^n | \mathbf{x}^\mathsf{T} \mathbf{A} \mathbf{x} + \mathbf{b}^\mathsf{T} \mathbf{x} + c = 0\}$ . Jedná se zobecnění kuželoseček (n=2), Pokud lze doplnit na čtverec, tvary dle matice A (PD, ND: elipsoid, INDEF: hyperboloid). Pokud rank A < n, je kvadrika degenerovaná. Kvadrika může být Ø. Pokud kvadratická funkce nelze doplnit na čtverec, jsou tvary složitější než elipsa/hyperbola.

#### Kapitola 7 (Použití spektrálního rozkladu)

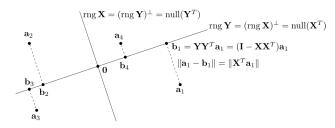
- Def. (stopa): tr  $\mathbf{A} = a_{11} + ... + a_{nn}$
- $\operatorname{tr}(\mathbf{A} + \mathbf{B}) = \operatorname{tr}(\mathbf{A}) + \operatorname{tr}(\mathbf{B}), \ \operatorname{tr}(\alpha \mathbf{A}) = \alpha \operatorname{tr}(\mathbf{A}), \ \operatorname{tr}(\mathbf{A}) = \operatorname{tr}(\mathbf{A}^{\mathsf{T}}),$  $tr(\mathbf{AB}) = tr(\mathbf{BA})$  (cykličnost stopy),
- $$\begin{split} \operatorname{tr}(\mathbf{A}\mathbf{B}) &= \operatorname{tr}(\mathbf{B}\mathbf{A}) \text{ (cykličnost stopy)}, \\ \operatorname{Každá čtvercová matice: } \operatorname{tr}(\mathbf{A}) &= \lambda_1 + \ldots + \lambda_n \\ \bullet & \operatorname{Def. (skalární součin matic): } \langle \mathbf{A}, \mathbf{B} \rangle = \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n a_{ij}b_{ij}, \\ \langle \mathbf{A}, \mathbf{B} \rangle &= \langle \mathbf{B}, \mathbf{A} \rangle = \langle \mathbf{A}^\mathsf{T}, \mathbf{B}^\mathsf{T} \rangle = \langle \mathbf{B}^\mathsf{T}, \mathbf{A}^\mathsf{T} \rangle, \\ \langle \mathbf{A}, \mathbf{B} \rangle &= \operatorname{tr}(\mathbf{A}^\mathsf{T}\mathbf{B}) = \operatorname{tr}(\mathbf{A}\mathbf{B}^\mathsf{T}) = \operatorname{tr}(\mathbf{B}^\mathsf{T}\mathbf{A}) = \operatorname{tr}(\mathbf{B}\mathbf{A}^\mathsf{T}) \\ \bullet & \|\mathbf{A}\| &= \sqrt{\langle \mathbf{A}, \mathbf{A} \rangle} = \sqrt{\operatorname{tr}(\mathbf{A}^\mathsf{T}\mathbf{A})} = \left(\sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n a_{ij}^2\right)^{\frac{1}{2}} \\ \bullet & \operatorname{Dále předpokládáme, že vl. čísla souř rázena vzestupně <math>\lambda_1 \leq \ldots \leq \lambda_n \\ \sum_{i=1}^n \operatorname{tr}(\mathbf{A}^\mathsf{T}\mathbf{A}) = \sum_{i=1}^n \operatorname{tr}(\mathbf{A}^\mathsf{T}\mathbf{A$$

- NEJMENŠÍ STOPA: Platí  $\min\{\mathbf{x}^{\mathsf{T}}\mathbf{A}\mathbf{x}|\mathbf{x}\in\mathbb{R}^n, \mathbf{x}^{\mathsf{T}}\mathbf{x}=1\}=\lambda_1 \text{ a min.}$ hodnota se nabývá pro  $\mathbf{x} = \mathbf{v}_1$ V E T A: Nechť k < n. Platí

 $\min\{\mathbf{x}^{\mathsf{T}}\mathbf{A}\mathbf{x}|\mathbf{x}\in\mathbb{R}^{n},\mathbf{x}^{\mathsf{T}}\mathbf{x}=1,\mathbf{v}_{1}^{\mathsf{T}}\mathbf{x}=\ldots=\mathbf{v}_{k}^{\mathsf{T}}\mathbf{x}=0\}=\lambda_{k+1} \text{ a min. hodnota}$ se nabývá pro  $\mathbf{x} = \mathbf{v}_{k+1}$ 

 $V\check{E}TA$ : Nechť  $k \leq n$ . Platí

 $\min\{\mathbf{tr}(\mathbf{X}^\mathsf{T}\mathbf{A}\mathbf{X})\,|\,\mathbf{X}\in\mathbb{R}^{n\times k},\,\mathbf{X}^\mathsf{T}\mathbf{X}=\mathbf{I}\}=\lambda_1+\ldots+\lambda_k\text{ a minimum se nabývá pro }\mathbf{X}=[\mathbf{v}_1\ \ldots\ \mathbf{v}_k]$ 



Obrázek 3: Proložení bodů podprostorem

- $PROLO\check{Z}EN\acute{I}\ BOD\mathring{U}\ PODPROSTOREM$ : Máme body  $a_1,...,a_m\in\mathbb{R}^n,$ prokládáme podprostorem rng  $\mathbf{Y}$  dim k < n. Vzdálenost bodu od rng  $\mathbf{Y}$  je délka projekce na jeho ort. doplněk  $(\operatorname{rng} \mathbf{Y})^{\perp} = \operatorname{rng} \mathbf{X}$ . Tedy  $\|\mathbf{X}^{\mathsf{T}}\mathbf{a}_1\|^2 + ... + \|\mathbf{X}^{\mathsf{T}}\mathbf{a}_m\|^2 = \|\mathbf{A}\mathbf{X}\|^2$ . Tedy máme úlohu  $\min\{\|\mathbf{A}\mathbf{X}\|^2 | \mathbf{X} \in \mathbb{R}^{n \times (n-k)}, \mathbf{X}^{\mathsf{T}}\mathbf{X} = \mathbf{I}\}$ Protože  $\|\mathbf{A}\mathbf{X}\|^2 = \operatorname{tr}\{\mathbf{X}^{\mathsf{T}}\mathbf{A}^{\mathsf{T}}\mathbf{A}\mathbf{X}\}$ , spočítáme spekt. rozklad  $\mathbf{V}\mathbf{\Lambda}\mathbf{V}^{\mathsf{T}}$  matice  $\mathbf{A}^{\mathsf{T}}\mathbf{A}$ . Máme  $\mathbf{V} = [\mathbf{X} \ \mathbf{Y}] \in \mathbb{R}^{n \times n}$ .  $\mathbf{X}$  je řešní úlohy proložení bodů podprostorem a Y je Easy.
- MATICE NEJNIŽŠÍ HODNOSTI:  $\min\{\|\mathbf{A} \mathbf{B}\|^2 | \mathbf{B} \in \mathbb{R}^{m \times n}, \operatorname{rank} \mathbf{B} \le k\}$ . Stejná opt. hodnota jako výše, stačí najít  $\mathbf{B} = \mathbf{AYY}^{\mathsf{T}} = \mathbf{A}(\mathbf{I} - \mathbf{XX}^{\mathsf{T}})$ . Opt. hodnota je  $\lambda_1 + ... + \lambda_{n-k}$  (ze spektra matice  $\mathbf{A}^{\mathsf{T}}\mathbf{A}$ ).
- Když chceme promítat na affiní podprostor, musíme body  $a_1...a_m$  posunout tak, aby jejich težiště  $\bar{a} = \frac{1}{m}(\mathbf{a}_1 + ... + \mathbf{a}_m)$  leželo v počátku.
- SVD ROZKLAD: Každou matici  $\mathbf{A} \in \mathbb{R}^{m \times n}$  lze rozložit jako  $\mathbf{A} = \mathbf{U}\mathbf{S}\mathbf{V}^{\mathsf{T}} = s_1\mathbf{u}_1\mathbf{v}_1^{\mathsf{T}} + \ldots + s_p\mathbf{v}_p\mathbf{v}_p^{\mathsf{T}}$ , kde  $\mathbf{S} \in \mathbb{R}^{m \times n}$  je diag. s diag. prvky  $s_1,...,s_p$  (kde  $p=\min\{m,n\})$  a  $\mathbf{U}=[\mathbf{u}_1...\mathbf{u}_m]\in\mathbb{R}^{m\times m}$  a  $\mathbf{V} \in \mathbb{R}^{n \times n} = [\mathbf{v}_1 ... \mathbf{v}_n]$  jsou ortogonální.  $D \mathring{U} SLEDEK$ : nenulová sing. čísla

- matice A isou druhé odmocniny nenulových vl. čísel matic  $A^{\mathsf{T}}A$  a  $AA^{\mathsf{T}}$ (která isou tudíž steiná)
- řešení úlohy MATICE NEJMENŠÍ HODNOSTI pomocí SVD rozkladu (Eckart - Young): Nechť  $\mathbf{A} = \mathbf{U}\mathbf{S}\mathbf{V}^\intercal$  je SVD matice  $\mathbf{A}$ . Řešení úlohy je  $\mathbf{B}=\mathbf{US}^{'}\mathbf{V}^{\intercal}=s_{p-k+1}\mathbf{u}_{p-k-1}\mathbf{v}_{p-k+1}^{\intercal}+\ldots+s_{p}\mathbf{u}_{p}\mathbf{v}_{p}^{\intercal},$ kde  $\mathbf{S}^{'}$ se získá z matice  $\mathbf{S}$ vynulováním p-knejmenších diagonálních prvků (v sumě dryád (#joke) tedy předpokládáme  $0 \le s_1 \le ... \le s_p$ )

#### Kapitola 8 (Nelineární funkce a zobrazení)

- Nechť funkce  $f, g: \mathbb{R}^n \to \mathbb{R}$  jsou spojité v bodě **X**. Pak f+g, f-g, fg jsou spojité. Pokud  $g(\mathbf{x}) \neq 0$ , je tam spojitá i f/g. Skládání funkcí (vnější  $\mathbb{R} \to \mathbb{R}$ ) spojitých je také spojité. Zobrazení  $\mathbf{f}: \mathbb{R}^n \to \mathbb{R}^m$ , jehož složky jsou spojité
- Zobrazení f je v bodě x spojitě diferencovatelné, jestliže v bodě x ex. všechny parciální derivace a jsou v tomto bodě spojité.
- Je-li zobrazení v bodě spojitě diferencovatelné, je v tomto bodě diferencovatelné.

$$\begin{array}{lll} f(\mathbf{x}) = \mathbf{x} & f'(\mathbf{x}) = \mathbf{I} \\ f(\mathbf{x}) = \mathbf{a}^\mathsf{T} \mathbf{x} & f'(\mathbf{x}) = \mathbf{a}^\mathsf{T} \\ f(\mathbf{x}) = \mathbf{x}^\mathsf{T} \mathbf{A} \mathbf{x} & f'(\mathbf{x}) = \mathbf{x}^\mathsf{T} (\mathbf{A} + \mathbf{A}^\mathsf{T}) \\ f(\mathbf{x}) = ||\mathbf{x}|| & f'(\mathbf{x}) = \mathbf{x}^\mathsf{T} / ||\mathbf{x}|| \end{array} \quad \begin{array}{ll} f(\mathbf{x}) = \mathbf{A} \mathbf{x} + \mathbf{b} & f'(\mathbf{x}) = \mathbf{A} \\ f(\mathbf{x}) = \mathbf{x}^\mathsf{T} \mathbf{x} & f'(\mathbf{x}) = \mathbf{2} \mathbf{x}^\mathsf{T} \\ f(\mathbf{x}) = \mathbf{A} \mathbf{g}(\mathbf{x}) & f'(\mathbf{x}) = \mathbf{A} \mathbf{g}'(\mathbf{x}) \end{array}$$

- $f(\mathbf{x}) = \mathbf{g}(\mathbf{x})^{\mathsf{T}} \mathbf{h}(\mathbf{x})$   $f'(\mathbf{x}) = \mathbf{g}(\mathbf{x})^{\mathsf{T}} \mathbf{h}'(\mathbf{x}) + \mathbf{h}(\mathbf{x})^{\mathsf{T}} \mathbf{g}'(\mathbf{x})$
- Směrová derivace  $\varphi(\alpha) = \mathbf{f}(\mathbf{x} + \alpha \mathbf{v})$
- Nechť zobrazení  $\mathbf{f}:\mathbb{R}^n\to\mathbb{R}^m$  je diferencovatelné v bodě  $\mathbf{x}.$  Pak jeho směrová derviace v bodě  $\mathbf{x}$  ve směru  $\mathbf{v}$  je rovna  $\mathbf{f}'(\mathbf{x})\mathbf{v}$ .
- Gradient je transpozicí derivace a udává směr největšího růstu funkce.
- Hesián je symetrický, pokud druhé parc. derivace existují a jsou spojité.
- Taylorův polynom 2. řádu v bodě  $\mathbf{x_0}$  je  $T_2(\mathbf{x}) = f(\mathbf{x_0}) + f'(\mathbf{x_0})(\mathbf{x} \mathbf{x_0}) + \frac{1}{2}(\mathbf{x} \mathbf{x_0})^{\mathsf{T}} f''(\mathbf{x_0})(\mathbf{x} \mathbf{x_0})$
- Označme  $B_{\epsilon}(\mathbf{x}) = \{\mathbf{y} \in \mathbb{R}^n \mid ||\mathbf{x} \mathbf{y}||, \epsilon\}$  (n-rozměrná koule bez hranice). Mějme množinu  $X \subseteq \mathbb{R}^n$ , bod  $\mathbf{x} \in \mathbb{R}^n$  nazveme její:
- vnitřní bod iff  $\exists \epsilon > 0$  t.ž.  $B_{\epsilon} \subseteq X$ ,
- hraniční bod iff  $\forall \epsilon > 0$  je  $B_{\epsilon}(\mathbf{x}) \cap X \neq X \wedge B_{\epsilon}(\mathbf{x}) \cap (\mathbb{R}^n \setminus X) \neq \emptyset$

### Kapitola 9 (Volné lokální extrémy)

- $\bullet\,$  Fermatova věta: Nechť je funkce  $f:\mathbb{R}\to\mathbb{R}$ v bodě  $x\in\mathbb{R}$  diferencovatelná a má v tomto bode lokální extrém. Pak f'(x) = 0.
- Nechť  $f:\mathbb{R}^n \to \mathbb{R}$  a  $X\subseteq \mathbb{R}^n$ . Nechť  $\mathbf{x}$  je vnitřní bod množiny X. Nechť je fce f v bode x dvakrát diferencovatelná a platí  $f'(\mathbf{x}) = 0$ . Pak:
- Je-li  $\mathbf{x}$  lok. min. [max] fce f na X, pak Hessova matice f'' je pos.[neg.] semidefinitní. Je-li pos.[neg.] definitní, pak je to ostré min.[max.]. Je-li indefinitní, pak x není lok. extrém.
- Iterační metody:  $\mathbf{x}_{k+1} = \mathbf{x}_k + \alpha \mathbf{v}_k$ , směr  $\mathbf{v}_k$  je sestupný, jestliže:
- Gradientní metoda:  $\alpha \mathbf{v}_k = -\alpha f'(\mathbf{x}_k)^{\mathsf{T}} = -\alpha \nabla f(\mathbf{x}_k)$ . BACHA! Gradient se dělá z účelové fce, tedy z  $g(x)^{\mathsf{T}}g(x)$ , nikoli jen z g(x). (viz zápočťák)
- Newtonova metoda (hledání kořenu):  $\mathbf{x}_{k+1} = \mathbf{x}_k \mathbf{g}'(\mathbf{x}_k)^{-1}\mathbf{g}(\mathbf{x}_k)$
- Newtonova metoda hledaní min.:  $\mathbf{x}_{x+1} = \mathbf{x}_k f''(\mathbf{x}_k)^{-1} f'(\mathbf{x}_k)^\mathsf{T}$ . Odvozeno z:  $T_{\mathbf{x}_k}^2(\mathbf{x}) = f(\mathbf{x}_k) + f'(\mathbf{x}_k)(\mathbf{x} \mathbf{x}_k) + \frac{1}{2}(\mathbf{x} \mathbf{x}_k)^\mathsf{T} f''(\mathbf{x})(\mathbf{x} \mathbf{x}_k)$ nebo z hledání kořenů (výše) pro funkci  $\mathbf{g} = f'^{\mathsf{T}}$
- Gauss-Newton (min  $\|g(\mathbf{x})\|^2$ ):  $\mathbf{x}_{k+1} = \mathbf{x}_k \mathbf{g}'(\mathbf{x}_k)^+ \mathbf{g}(\mathbf{x}_k)$  Odvozeno z: Normální rovnice (kap. 5):  $\mathbf{g}'(\mathbf{x}_k)^{\mathsf{T}}\mathbf{g}'(\mathbf{x}_k)(\mathbf{x} - \mathbf{x}_k) = -\mathbf{g}'(\mathbf{x}_k)^{\mathsf{T}}\mathbf{g}(\mathbf{x}_k)$ Metoda s jednotkovou délkou kroku může vždy divergovat, vhodnou volbou  $\alpha$  lze konvergenci zajistit.
- $\bullet \ \text{Levenberg-Marguardt:} \ \mathbf{x}_{k+1} = \mathbf{x}_k (\mathbf{g}'(\mathbf{x}_k)^\intercal \mathbf{g}'(\mathbf{x}_k) + \mu \mathbf{I})^{-1} \mathbf{g}'(\mathbf{x}_k)^\intercal \mathbf{g}(\mathbf{x}_k)$ Pro malé μ se blíží Gauss-Newtonově metodě, pro velké gradienty.

#### Kapitola 10 (Lokální extrémy vázané rovnostmi)

- Lineární omezení:  $\min \|\mathbf{A}\mathbf{x} \mathbf{b}\|^2$ , za podmínek:  $\mathbf{C}\mathbf{x} = \mathbf{d}$  Převedeme:  $f(\mathbf{x}) = \frac{1}{2}((\mathbf{A}\mathbf{x} - \mathbf{b})^{\mathsf{T}}(\mathbf{A}\mathbf{x} - \mathbf{b}), \text{ tedy podm. stacionarity:}$  $\mathbf{A}^{\mathsf{T}}\mathbf{A}\mathbf{x} + \mathbf{C}^{\mathsf{T}}\lambda = \mathbf{A}^{\mathsf{T}}\mathbf{b} \wedge \mathbf{C}\mathbf{x} = \mathbf{d}$ , což lze převést na maticový tvar.
- Nechť je zobrazení  $\mathbf{g}$  v bodě  $\mathbf{x} \in X$  a vektor  $\mathbf{v} \in \mathbb{R}^n$  je tečný k X v bodě  $\mathbf{x}$ . Pak  $\mathbf{g}'(\mathbf{x})\mathbf{v} = 0 \rightarrow \text{Gradient je kolmý na vrstevnici.}$
- Pokud navíc rank  $\mathbf{g}'(\mathbf{x}) = m$  (tj. LN řádky) a vektor  $\mathbf{v}$  je  $\mathbf{g}'(\mathbf{x})\mathbf{v} = 0$ , pak  $\mathbf{v}$ je tečné na X v bodě  $\mathbf{x}$ .
- Lagrangián:  $L(\mathbf{x}, \lambda) = f(\mathbf{x}) + \lambda^{\mathsf{T}} \mathbf{g}(\mathbf{x}) = f(\mathbf{x}) + \lambda_1 g_1(\mathbf{x} + \ldots + \lambda_m g_m(\mathbf{x}))$  a položíme parc. derivace podle všech proměnných rovny 0.

• Regulární bod: Gradienty vazební fce g(x) na množině X isou lin.

### Kapitola 11 (Lineární programování)

- Stand. tvar:  $\min\{\mathbf{c}^{\mathsf{T}}\mathbf{x}|\mathbf{x}\in\mathbb{R}^n, \mathbf{A}\mathbf{x}\geq \mathbf{b}, \mathbf{A}\in\mathbb{R}^{mxn}, \mathbf{b}\in\mathbb{R}^m\}$
- Stand. úpravy:  $\max \mathbf{c}^{\mathsf{T}} \mathbf{x} = \min -\mathbf{c}^{\mathsf{T}} \mathbf{x}$ .  $\mathbf{a}^{\mathsf{T}} \mathbf{x} < \mathbf{b} \to -\mathbf{a}^{\mathsf{T}} \mathbf{x} > -\mathbf{b}$
- Rovnic. tvar:  $\min\{\mathbf{c}^{\mathsf{T}}\mathbf{x}|\mathbf{x}\in\mathbb{R}^n, \mathbf{A}\mathbf{x}=\mathbf{b}, \mathbf{x}\geq 0\}$ - Slackové proměnné:  $\mathbf{a}^\mathsf{T} \mathbf{x} \geq \mathbf{b} \to (\mathbf{a}^\mathsf{T} \mathbf{x} - u = \mathbf{b} \land u \geq 0), \leq \to +u$
- Neomezená proměnná:  $x \in \mathbb{R} \to x = x^+ x^- \land (x^+, x^-) \ge 0$
- Po částech afinní funkce:  $f(x) = \max(\mathbf{c_i}^\intercal \mathbf{x} + d_i)$ , Cheeme min:  $\min\{f(x) | \mathbf{A}\mathbf{x} \geq \mathbf{b}\} = \min\{z | (\mathbf{x}, y) \in \mathbb{R}^{n+1}, \forall i : \mathbf{c_i}^\intercal + d_i \leq z, \mathbf{A}\mathbf{x} \geq \mathbf{b}\}$ • Axiomy normy:  $\|\mathbf{x}\| = 0 \to \mathbf{x} = 0$ ,  $\|\alpha \mathbf{x}\| = |\alpha| \|\mathbf{x}\|$ ,  $\|\mathbf{x} + \mathbf{y}\| \le \|\mathbf{x}\| + \|\mathbf{y}\|$
- Definice p-normy:  $\|\mathbf{x}\|_p = (|x_1|^p + ... + |x_n|^p)^{1/p}, p \ge 1$
- Typické normy:  $\|x\|_1 = \sum_i |x_i|, \|x\|_2 = \sqrt{\sum_i x_i^2}, \|x\|_{\infty} = \max\{|x_i|\}$  Pro  $\mathbf{A}$  s LN sloupci je také  $\|\mathbf{A}\mathbf{x}\|$  normou.
  - Řešení přeurčené lin soustavy v p-normě, tedy:  $min_x ||\mathbf{A}\mathbf{x} \mathbf{b}||_n, x \in \mathbb{R}^n$  $p = \infty$ :  $\min\{z | x \in \mathbb{R}^n, z \in \mathbb{R}, -z\mathbf{1} \le \mathbf{A}\mathbf{x} - \mathbf{b} \le z\mathbf{1}\}$
- $p = 1: \min\{\mathbf{1}^{\mathsf{T}}\mathbf{z}|x \in \mathbb{R}^n, z \in \mathbb{R}^m, -\mathbf{z} \leq \mathbf{A}\mathbf{x} \mathbf{b} \leq \mathbf{z}\}$  LP relaxace:  $\min\{\mathbf{c}^{\mathsf{T}}\mathbf{x}|x \in \{0,1\}^n\mathbf{A}\mathbf{x} \geq \mathbf{b}\}$  pracujme s:  $x \in [0,1]^n$ → tato 'uvolněná' úloha pak nemá větší optimální hodnotu než původní úloha, to proto že optimalizujeme přes větší množinu!

### Kapitola 12 (Konvexní množiny a mnohostěny)

- $X \subseteq \mathbb{R}^n$  se nazývá konvexní, iff:  $x, y \in X, 0 \le \alpha \le 1 \to (1-\alpha)x + \alpha y \in X$ Tedy každé dva body v množině propojím úsečkou která je celá v této množině
- Vážený součet  $\alpha_1 \mathbf{x}_1 + \cdots + \alpha_k \mathbf{x}_k$  vektorů  $\mathbf{x}_i \in \mathbb{R}^n$  se nazývá jejich:
- lineární kombinace  $\iff \alpha_i \in \mathbb{R}$
- afinní kombinace  $\iff \alpha_i \in \mathbb{R}, \quad \alpha_1 + \cdots + \alpha_k = 1$
- nezáporná kombinace  $\iff \alpha_i \in \mathbb{R}, \quad \forall \alpha_i \geq 0$
- konvexní kombinace  $\iff \alpha_i \in \mathbb{R}, \quad \alpha_1 + \cdots + \alpha_k = 1, \quad \forall \alpha_i > 0$
- Konvex. (jiný) obal vektorů je množina všech jejich konv. (jiných) kombinací. Konvex obal množiny  $X \subseteq \mathbb{R}^n$  je průnik všech konv. množin, které X obsahují
- Množina uzavřená vůči kombinacím lineárním je lin. podprostor, afinním je afinní podp., nezáporným je konvexní kužel a konvexním je konvexní množina.
- DŮSLEDEK: Průnik (konečně či nekonečně) konv. množin je konv. množina.
- Konvexní mnohostěn je průnik konečně mnoha uzavřených poloprostorů, je to tedy množina:  $\{x \in \mathbb{R}^n | \mathbf{A}\mathbf{x} \geq \mathbf{b}\}$ . Příklady konv. mnohostěnů:  $\emptyset, \mathbb{R}^n$ , intervaly  $(-\infty, a], [a, \infty), \text{ každý aff podpr}, [-1, 1]^n$
- Co není polyedr: koule v  $\mathbb{R}^n n \geq 2$ , interval [0, a),  $\{\mathbf{x} \in \mathbb{R}^n | \mathbf{A}\mathbf{x} > \mathbf{b}\}$
- Bod  $x \in X$  je extremálním bodem, iff neex. dva různé body z X takové, že xje střed úsečky tyto body spojující.
- TFAE: x je extremální bod polyedru,  $\exists I \subseteq \{1..m\}$  tak že  $\mathbf{A}_{\mathbf{I}}\mathbf{x} = \mathbf{b}_{\mathbf{I}}$  a  $\mathbf{A}_{\mathbf{I}}$ , což má LN sloupce (a Ax = b).
- Opěrná nadrovina konv.  $X \subseteq \mathbb{R}^n$  je nadrovina  $H = \{ \mathbf{x} \in \mathbb{R}^n | \mathbf{a}^\mathsf{T} \mathbf{x} = \mathbf{b} \}$  a  $H\cap X\neq\emptyset$ . Množina  $H\cap X$  se nazývá stěna mnohostěnu. Stěna dim 0 je vrchol, dim 1 je hrana a dim X-1 je faseta. Každý extremální bod je vrchol.
- Je-li H opěrná nadrov. X, pak extr. bod  $X \cap H$  je i extr. bod X.
- TFAE: polyedr má alespoň jeden extr. bod, polyedr neobsahuje přímku
- Mějme konvexní mnohostěn, který neobsahuje přímku. Jestliže lineární funkce má na tomto mnohostěnu minimum, pak tato funkce nabývá na mnohostěnu minima aspoň v jednom z jeho extremálních bodů.

# Kapitola 14 (Dualita)



- Dále: x příp. primární řeš., y příp. primární řeš
- $SLABA DUALITA: \mathbf{c}^{\mathsf{T}}\mathbf{x} > \mathbf{b}^{\mathsf{T}}\mathbf{y}$

- $\rightarrow$  pokud  $\mathbf{x}$ ,  $\mathbf{y}$  jsou přípustná řešení primární a duální úlohy a  $\mathbf{c}^{\mathsf{T}}\mathbf{x} = \mathbf{b}^{\mathsf{T}}\mathbf{y}$ , pak isou to optimální hodnoty obou úloh.
- $\bullet$  PODM. KOMPL.:  $\mathbf{c}^{\mathsf{T}}\mathbf{x} = \mathbf{b}^{\mathsf{T}}\mathbf{y}$  iff na každém řádku alespoň jedna rovnost (aktivní podmínka)
- SILNÁ DUALITA: Primár má opt. řeš. iff duál má opt. řeš. y máli Primár má opt. řeš.  $\mathbf{x}$  a duál má opt. řeš.  $\mathbf{y}$ , pak  $\mathbf{c}^{\mathsf{T}}\mathbf{x} = \mathbf{b}^{\mathsf{T}}\mathbf{y}$

	primární/duální	má optimum	neomezená	nepřípustná
.	má optimum	ano	ne	ne
1	neomezená	ne	ne	ano
	nepřípustná	ne	ano	ano

• STÍNOVÉ CENY:

 $f: \mathbb{R}^m \to \mathbb{R}, f(\mathbf{b}) = \min\{\mathbf{c}^\mathsf{T}\mathbf{x} | \mathbf{A}\mathbf{x} > \mathbf{b}, \mathbf{x} > \mathbf{0}\} = \max\{\mathbf{b}^\mathsf{T}\mathbf{y} | \mathbf{A}^\mathsf{T}\mathbf{y} < \mathbf{c}, \mathbf{y} > \mathbf{0}\}$  (přičemž primár i duál mají opt. řeš.) Pokud má duální úloha pro dané  ${\bf b}$ jediné opt. řeš.  $\mathbf{y}^*$ , pak je fce f v bodě  $\mathbf{b}$  diferencovatelná a  $\frac{\partial f(\mathbf{b})}{\partial h} = \mathbf{y}_i^*$ .

## Kapitola 15 (Konvexní funkce)

- Funkce  $f:\mathbb{R}^n \to \mathbb{R}$  na množině  $X\subseteq \mathbb{R}^n$  se nazývá konvexní, iff:
- Jensenova nerovnost zobecňuje podmínku konvexity fce:
- Příklady konvexních fcí:  $f(x) = e^{ax}$   $a \in \mathbb{R}$  na  $\mathbb{R}$ ,  $f(x) = x^a = 1 \rightarrow f(\alpha_1 x_1 + \ldots + \alpha_k x_k) \leq \alpha_1 f(x_1) + \ldots + \alpha_k f(x_k)$  Př:  $f(x) = \max(x_i) \rightarrow f((1-\alpha)x + \alpha y) = \max((1-\alpha)x_i + \alpha y_i) \leq \max((1-\alpha)x_i) + \max(\alpha y_i) = (1-\alpha)f(x) + \alpha f(y)$ . fce je konvexní
  Příklady konvexních fcí:  $f(x) = e^{ax}$   $a \in \mathbb{R}$  na  $\mathbb{R}$ ,  $f(x) = x^a$   $a \geq 1 \lor a \leq 0$  na
- $\mathbb{R}_{++}, f(x) = |x|^a \ a \ge 1$  na  $\mathbb{R}, f(x) = \mathbf{a}^\mathsf{T} \mathbf{x} + b$  je zároveň konv. i konk,  $f(x) = \mathbf{x}^{\mathsf{T}} \mathbf{A} \mathbf{x}$  konv. pro **A** PSD, každá norma je konv.,  $x \log x$  je konvexní na
- Příklady konkávních fcí:  $f(x) = \log(x)$  na  $\mathbb{R}_{++}$ ,  $\mathbf{x}^{\mathsf{T}} \mathbf{A} \mathbf{x}$  konk. pro  $\mathbf{A}$  NSD,  $f(x) = x^a \ 0 < a < 1 \text{ na } \mathbb{R}_{++}$
- Epigraf fce je množina  $\{(x,y) \in \mathbb{R}^{n+1} | f(x) \leq y\}$ ..množina nad grafem fce
- Subkontura výšky y je  $\{x \in \mathbb{R}^n | f(x) \leq y\}$
- Funkce je konvexní iff její epigraf je konvexní. Obousměrná implikace.
- Každá subkontura konv. fce je kovexní množina. Obrácená implikace neplatí.
- Ať je  $f: \mathbb{R}^n \to \mathbb{R}$  diferencovatelná. Pak je f konvexní na  $\mathbb{R}^n$ , iff pro  $\mathbf{x}, \mathbf{y} \in \mathbb{R}^n$  platí:  $f(\mathbf{y}) \geq f(\mathbf{x}) + f'(\mathbf{x})(\mathbf{y} - \mathbf{x})$ ..tzn  $T_1$  fce f je v každém bodě  $x \in X$  všude menší nebo roven fci f
- Ať je  $f:\mathbb{R}^n\to\mathbb{R}$  dvakrát diferencovatelná. Pak je f konvexní na  $\mathbb{R}^n$ , iff v každém  $x \in \mathbb{R}^n$  je f''(x) PSD.
- Ať  $g_1...g_k:\mathbb{R}^n\to\mathbb{R}$  jsou konvexní, pak pro  $\alpha_i\geq 0$  je  $f=\alpha_1g_1+...+\alpha_kg_k$ také konvexní. Může se stát, že i takováto kombinace nekonvex. fcí je nakonec konvexní fce  $(f(x) = x^3 - x^3)$ .
- Skládání konvex. fcí nemusí být konvex. fce. Např.
- At fce  $q: \mathbb{R}^m \to \mathbb{R}$  je konvex.,  $\mathbf{A} \in \mathbb{R}^{m \times n}$ ,  $\mathbf{b} \in \mathbb{R}^m$ , pak fce  $h(\mathbf{x}) = g(\mathbf{A}\mathbf{x} + \mathbf{b})$  je konvexní.
- Ať I je libovolná množina,  $g_i: \mathbb{R}^n \to \mathbb{R}$  jsou konv. fce. Pak:  $f(x) = \max_{i \in I} (g_i(x))$  je konv fce, předpokládáme že pro každé x maximum existuje. Dané tím, že epigraf f je průnikem epigrafů  $g_i$ .

### Kapitola 16 (Konvexní optimalizace)

- Nechť funkce  $f: \mathbb{R}^n \to \mathbb{R}$  je konvexní na konvexní množině  $X \subset \mathbb{R}^n$  (tj. je to konvexní optim. úloha). Pak každé lok. min. fce f na X je zároveň globální.
- Příklady konvexních úloh: lineární programování, kvadratické programování, kvadratické programování s kvadratickými omezením, programování na kuželu druhého řádu, semidefinitní programování.
- Příklad nepřípustné úlohy:  $\max\{b \mid b=z+s+100p, b \leq 40, b \geq 20\}$ , kde z...znalosti, s...štěstí, p...tento přehled, b...body ze zkoušky
- Konvexní relaxace: když mám konv. fci na složité (nekonv.) množině, vezmu její kony, podmnožinu a získám alespoň horní odhad minima.

#### Autorství

Vytvořeno podmnožinou S(|S|=8) členů (ne)chvalně (ne)proslulé tajné skupiny zvané Memy pro zoufalce na B3B33 (značíme M).

Za obsah nikdo (rozhodně ani množina S, ani M) nikomu neručí - je možné, že jsme si vše jen zlovolně vymysleli. :-)

Pokud byste chtěli zdrojový kód, ozvěte se na hodandom@fel.cvut.cz. Šetřte papír, tiskněte naši jednostránkovou verzi!

Hodně štěstí ke zkoušce, nechť vás provází síla a nejmenší čtverce!